

Aan de leden van de Vaste commissie voor VWS
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Per e-mail via: cie.vws@tweedekamer.nl

Datum
25 september 2026

Bijlage(n)
-

Contactpersoon
Jan Visscher

Telefoon
06-13203391

Onderwerp
Commissiedebat Jeugdbeleid 30-9-2026

Geachte commissieleden,

Een toekomstbestendig jeugdzorgstelsel ontstaat niet van de ene op de andere dag. Tegelijkertijd groeit de urgentie om de aanhoudende problemen in de jeugdzorg aan te pakken en moeten er doorbraken komen om de noodzakelijke veranderingen te versnellen. De Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ) — bestaande uit Jeugdzorg Nederland, de Nederlandse ggz, de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) — maken zich grote zorgen over het nog altijd hoge jeugdzorggebruik. Want inmiddels krijgen gemiddeld vier kinderen per schoolklas een vorm van jeugdzorg. Dat is onhoudbaar. Daarbij is de gespecialiseerde jeugdzorg niet altijd toegankelijk voor kinderen en jongeren die zorg echt nodig hebben.

Wij vragen de politiek daarom om keuzes te maken over hoe enerzijds het jeugdzorggebruik moet worden beperkt, en anderzijds hoe we de kwaliteit en beschikbaarheid van de zorg voor wie deze het hardst nodig heeft, kan worden versterkt. Wat de BGZJ betreft ligt de oplossing namelijk niet in méér jeugdzorg, maar in andere jeugdzorg: het maken van de beweging naar de voorkant — naar preventie en laagdrempelige hulp en ondersteuning op school en in de wijk — en naar een andere organisatie van de hoogspecialistische jeugdzorg onder landelijke regie, met onder meer een kwaliteitsslag in de zodat kinderen en gezinnen die dit het hardst nodig hebben op goede zorg kunnen rekenen.

De aanbieders van specialistische jeugdzorg hebben daarom de ambitie om, samen met Rijk en gemeenten, doorbraken te creëren. In de aanloop naar het commissiedebat over Jeugdbeleid op woensdag 30 september aanstaande doen wij als jeugdbranches daarom drie concrete oproepen aan uw Kamer:

1. **Zorg voor landelijke regie op en een doorbraakaanpak voor de opbouw van passende alternatieven voor de gesloten jeugdzorg**, zodat schadelijke noodoplossingen worden stopgezet en er een dekkend, kwalitatief zorgaanbod voor jongeren met de meest complexe zorgbehoeften wordt gerealiseerd.
Verbind de excuses voor de gesloten jeugdzorg aan herstel en de opbouw van deze passende alternatieven.
2. **Scherp het wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet fundamenteel aan**, zodat landelijk duidelijk is welke hulp onder de Jeugdwet valt en welke verantwoordelijkheden waar worden belegd.

3. **Schaf de marktwerking, aanbestedingen en open-houseconstructies in de jeugdzorg af en richt het stelsel in als publieke dienstverlening**, met voldoende financiële ontwikkelruimte en langjarige contractering en financiering, waarin gemeenten en een beperkt aantal aanbieders langjarig samenwerken en sturen op beschikbaarheid, kwaliteit en continuïteit.

Landelijke regie en doorbraakaanpak opbouw alternatieven gesloten jeugdzorg

Op 29 augustus bood het kabinet samen met gemeenten en jeugdzorgaanbieders excuses aan aan (oud-)jongeren die hebben geleden door hun verblijf in de gesloten jeugdzorg en aan mensen die vóór 2008 door de kinderrechter in een justitiële jeugdinrichting zijn geplaatst. Excuses krijgen echter alleen betekenis als deze worden gevolgd door herstel voor (oud-)jongeren en door concrete veranderingen die voorkomen dat jongeren opnieuw in schadelijke situaties terechtkomen.

Juist daarom baren de recente berichten over onwenselijke en niet-passende één-op-één plaatsingen en plaatsingen van jongeren in het buitenland de BGZJ grote zorgen. Jongeren in een zeer kwetsbare situatie worden 24 uur per dag individueel begeleid, bijvoorbeeld in een huisje op een vakantiepark, tegen kosten die kunnen oplopen tot meer dan een miljoen euro per kind per jaar. Deze vormen van één-op-één en buitencontractuele plaatsingen worden ingezet als noodoplossing en uitgevoerd door partijen die deze zorg zien als lucratief verdienmodel. Het is duidelijk dat deze plaatsingen absoluut géén passend alternatief voor gesloten jeugdzorg zijn, maar laten zien dat de afbouw nog onvoldoende heeft gezorgd voor de opbouw van goede, kleinschalige alternatieven.

Om recht te doen aan de belofte om in 2030 tot nul gesloten plaatsingen te komen, is een gezamenlijke inzet van Rijk, gemeenten en aanbieders nodig om tot doorbraken te komen. In constructieve gesprekken delen VWS, VNG en de BGZJ het beeld dat het huidige stelsel onvoldoende werkt voor jeugdigen met complexe problematiek en ondersteuningsbehoefte. Het is in de afgelopen jaren, ondanks de stappen die al zijn gezet ten behoeve van de transformatie van gesloten jeugdzorg, nog onvoldoende gelukt om een voldoende dekkend, alternatief zorgaanbod te ontwikkelen voor onder meer de gesloten jeugdzorg. We constateren samen dat:

- landelijke regie vereist is voor het organiseren van voldoende beschikbaarheid en goed aanbod van complexe, specialistische jeugdzorg voor deze jeugdigen;
- er voor een specifieke en beperkte groep jeugdigen waarvoor passend aanbod nu ontbreekt op korte termijn een landelijke doorbraakaanpak nodig is om te komen tot voldoende alternatief aanbod;
- er, ondanks recent onderzoek, nog onvoldoende beeld is van de groep jeugdigen die nu niet-passende zorg krijgt;
- onderwijs een stevigere positie moet krijgen;
- bescherming en begrenzing in specifieke situaties nodig kunnen blijven, ook wanneer onze ambitie is gerealiseerd om de gesloten jeugdzorg af te bouwen.

Vanuit de brancheorganisaties willen wij aan de slag met een gezamenlijke aanpak, waarin alle betrokken partijen een extra stap naar voren zetten om deze problematiek met meer voortvarendheid op te pakken. Dit ook in het licht van genoemde erkenning &

herstel én berichtgeving rond onwenselijke één-op-één-plaatsingen. Wij stellen dan ook voor:

1. Organiseer onder landelijke regie een gerichte doorbraakaanpak gericht op de hoogspecialistische en multidisciplinaire zorg voor jeugdigen en gezinnen die binnen het huidige stelsel niet de zorg kunnen krijgen die zij nodig hebben.
2. Bepaal welk specialistisch aanbod beschikbaar móét zijn, organiseer dat in een samenhangende keten – van gezamenlijke toegang en behandeling tot onderwijs en uitstroom – en beleg de beschikbaarheidsverantwoordelijkheid.
3. Zorg voor landelijke ontwikkelgelden en duurzame oplossingen die ook duurzaam en structureel gefinancierd worden; de huidige uitgaven aan kostbare één-op-één-plaatsingen laten zien dat de middelen er in beginsel zijn.
4. Bewaak en versterk vernieuwende vormen van aanbod en samenwerking die lokaal, (boven)regionaal en landelijk al wél ontwikkeld worden.
5. Verbind kwaliteit vervolgens aan inkoop en stuur stevig op uitvoering en resultaten.

De BGZJ zet daarbij zelf een stap naar voren: als de randvoorwaarden op orde zijn dan kunnen wij ons organiseren rond deze gezamenlijke opdracht en binden wij aanbieders die zich aan de opgave committeren én aantoonbaar aan de kwaliteitseisen en randvoorwaarden kunnen voldoen.

Aanscherping wetsvoorstel reikwijdte noodzakelijk

De BGZJ onderschrijft de wens om de reikwijdte van de jeugdzorgplicht scherper af te bakenen. Tegelijkertijd pleiten de jeugdbranches voor versterking van de sociale en pedagogische basis op school en in de wijk, zodat specialistische jeugdzorg beschikbaar blijft voor kinderen en gezinnen die deze het hardst nodig hebben. Het voorliggende wetsvoorstel over de reikwijdte van de Jeugdwet ondersteunt deze beweging nog onvoldoende.

Zoals de BGZJ in haar reactie op de internetconsultatie aangaf¹, biedt het voorstel geen duidelijkheid over wat onder basishulp, aanvullende hulp en specialistische jeugdzorg wordt verstaan en borgt het geen basisnormen waarop kinderen en gezinnen kunnen rekenen in iedere gemeente. Het wetsvoorstel maakt ook onvoldoende helder welke hulp en ondersteuning onder de Jeugdwet en welke verantwoordelijkheden onder andere domeinen vallen en hoe ondersteuning op verschillende domeinen (zoals (volwassen)zorg, onderwijs en bestaanszekerheid) eenvoudiger te organiseren wordt.

Met het oog op de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer en de eindrapportage van de deskundigencommissie-Van Ark roepen wij de Tweede Kamer en het kabinet op het wetsvoorstel gericht aan te passen. Daarom pleit de BGZJ voor:

1. een duidelijkere afbakening tussen lichte en specialistische jeugdzorg;
2. helderheid over verantwoordelijkheden van onder meer lokale teams, kinderopvang en onderwijs; en

¹ <https://www.internetconsultatie.nl/reikwijdtejeugdwet/reactie/e47810fb-41b2-4962-aa49-21e07456d68a>

3. een landelijk kader voor domeinoverstijgende samenwerking met partners in de sociale en pedagogische basis. Alleen zo blijft passende hulp voor kinderen en gezinnen gewaarborgd.

Schaf marktwerking in de jeugdzorg af

Naast een scherpere afbakening van de Jeugdwet is een fundamentele herziening van de marktwerking in de jeugdzorg noodzakelijk. Sinds de decentralisatie in 2015 is het aantal aanbieders explosief gestegen en zijn de totale kosten van het stelsel meer dan verdubbeld². Het resultaat is een versnipperd en onoverzichtelijk zorglandschap, met hoge administratieve lasten en onvoldoende grip en toezicht op de kwaliteit van zorg. Ook hebben malafide aanbieders toegang tot het stelsel gekregen, met soms schrijnende gevolgen voor kinderen en jongeren³.

De BGZJ pleit voor het afschaffen van marktwerking, aanbestedingen en open-houseconstructies in de jeugdzorg. Richt het stelsel in als publieke dienstverlening, waarin gemeenten en een beperkt aantal aanbieders langjarig samenwerken op basis van vertrouwen en sturen op beschikbaarheid, kwaliteit en continuïteit. Wij roepen de Tweede Kamer en het kabinet op hiervoor — samen met de jeugdbranches — politieke verantwoordelijkheid te nemen. Alleen zo kunnen kinderen en gezinnen ook in de toekomst rekenen op liefdevolle, beschikbare en kwalitatief hoogwaardige zorg.

Tot slot

De BGZJ is van mening dat de komende periode doorslaggevend is voor de toekomst van de jeugdzorg. Met het wetsvoorstel Reikwijdte en de eindrapportage van de deskundigencommissie op komst, is het onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat kinderen en gezinnen niet langer tussen wal en schip vallen, maar weer centraal komen te staan.

Niet het systeem, maar zij zijn leidend in het uitwerken van dit toekomstperspectief. Het perspectief van de BGZJ is in elk geval helder: een jeugdstelsel waarin kinderen en gezinnen centraal staan, specialistische hulp en bescherming beschikbaar zijn voor wie deze het hardst nodig heeft en publieke middelen bijdragen aan kwaliteit, samenwerking en continuïteit.

Met vriendelijke groet,

Leon Noorlander

Voorzitter directeurenoverleg BGZJ

² <https://www.jeugdzorgnederland.nl/actueel/stand-van-de-jeugdzorg-2025/>

³ <https://www.telegraaf.nl/binnenland/vrees-voor-800-mensen-met-nepdiploma-actief-in-jeugdzorg-sector-slaat-alarm-kinderen-beschermen-tegen-mensen-met-slechte-bedoeelingen/121584544.html>